

Змістовий модуль 4. Теоретичні положення функціонування ОПК та громадських об'єднань.

Заняття 16. Роль та місце ОПК і громадських об'єднань в системі оборони держави на сучасному етапі.

Навчальні питання:

1. Оборонно-промисловий комплекс як суб'єкти сектору безпеки і оборони.
2. Громадяни та громадські об'єднання як суб'єкти сектору безпеки і оборони.

Заклучна частина – 5 хвилин.

Література

1. Конституція України.
2. Закон України «Про державне оборонне замовлення».
3. Указ Президента України Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 червня 2021 року "Про Стратегію розвитку оборонно-промислового комплексу України».
4. Розпорядження КМУ від 12.11.2014 № 70-р Про затвердження переліку підприємств оборонно-промислового комплексу, на здійснення закупівель товарів, робіт і послуг якими не поширюється дія Закону України “Про здійснення державних закупівель”, та визнання такими, що втратили чинність, деяких розпоряджень Кабінету Міністрів України.
5. Постанова КМУ Про утворення офсетної комісії від 5 липня 2019 р. № 588 // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2019-%D0%BF#Text>.
6. Розвиток оборонно-промислового комплексу _ Кабінет Міністрів України
7. У Держбюджет на 2025 рік Уряд запропонував понад 55 млрд грн на виробництво зброї, - Мінстратегпром // <https://www.kmu.gov.ua/news/u-derzhbiudzheta-na-2025-rik-uriad-zaproponuvav-ponad-55-mlrd-hrn-na-pidhotovku-vyrobnytstva-zbroi>.
8. Уряд схвалив проект Держбюджету на 2025 рік: оборону країни буде забезпечено // <https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-skhvalyv-proekt-derzhbiudzheta-na-2025-rik-oboronu-krainy-bude-zabezpecheno>.
9. Український ВПК сьогодні переживає нове народження, – Денис Шмигаль // <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrainskyi-vpk-sohodni-perezhyvaie-nove-narodzhennia-denys-shmyhal>.
10. О. Ф. Сальнікова. Роль оборонно-промислового комплексу в системі національної безпеки / Електронний журнал «Державне управління:

удосконалення та розвиток» № 4, 2014. Національна академія державного управління при Президентові України, м. Київ // <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=706>.

11. Кудрявцева В.В. Оборono-промисловий комплекс як об'єкт господарсько-правового регулювання / Матеріали науково-практичної конференції Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого // https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2021/Conf_21.05.2021/Conf_21.05.21_38.pdf

10. На розвиток ОПК в Україні проектом бюджету-2024 передбачено майже 56 млрд грн // <https://www.kmu.gov.ua/news/na-rozvytok-opk-v-ukraini-proektom-biudzhetu-2024-peredbacheno-maizhe-56-mlrd-hrn>

11. Сайт Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України / <https://mspu.gov.ua/persons>. Закон України «Про громадські об'єднання».

12. Закон України «Про громадські об'єднання».

13. Використання потенціалу громадянського суспільства для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії // <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/vikoristannya-potencialu-gromadyanskogo-suspilstva-dlya>.

14. Українські волонтери та фонди, які найбільше допомагають країні під час війни. // <https://tsn.ua/ukrayina/top-volonteriv-ta-fondiv-yaki-zaluchili-paybilshe-groshey-dlya-shvidshoyi-peremogi-ukrayini-2181787.html>.

15. Використання потенціалу громадянського суспільства для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії // <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gromadyanske-suspilstvo/vikoristannya-potencialu-gromadyanskogo-suspilstva-dlya>.

АКТУАЛЬНІСТЬ.

Оборонно-промисловий комплекс (далі – ОПК) входить до складу сектору безпеки і оборони, головним завданням якого є забезпечення оперативних спроможностей сил та засобів сектору безпеки і оборони шляхом постачання нових і модернізації наявних зразків озброєння, військової та спеціальної техніки.

Оборонно-промисловий комплекс є фундаментом національної безпеки держави, оскільки він забезпечує Збройні Сили новітніми зразками озброєння, військової техніки і всім необхідним для виконання покладених на них завдань із забезпечення захисту інтересів держави. Від спроможностей підприємств промисловості України, її наукових установ та закладів залежать ті чи інші рішення, які приймаються щодо розробки нових або модернізації існуючих зразків (систем) озброєння та військової техніки. Для України підвищення ефективності діяльності оборонно-промислового комплексу є стратегічно важливим завданням.

1. ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС ЯК СУБ'ЄКТИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.

1) **виконавці оборонного замовлення** (далі - виконавці) - суб'єкти господарської діяльності України незалежно від форми власності, що мають ліцензії (дозволи) на провадження відповідних видів господарської діяльності у випадках, передбачених законом, отримані згідно із законодавством, та іноземні суб'єкти господарської діяльності, з якими укладено державний контракт з оборонного замовлення на постачання (закупівлю) продукції, виконання робіт та надання послуг за результатами конкурсного відбору (за винятком укладення державних контрактів із суб'єктами господарської діяльності, які є єдиними в Україні виробниками);

2) **співвиконавці оборонного замовлення** (далі - співвиконавці) - суб'єкти господарської діяльності України незалежно від їх форми власності, що мають ліцензії (дозволи) на провадження відповідних видів господарської діяльності, отримані згідно із законодавством, які беруть участь у виконанні оборонного замовлення на підставі відповідних договорів (контрактів), укладених з виконавцями;

3) **державне оборонне замовлення** (далі - оборонне замовлення) - засіб державного регулювання економіки для задоволення наукових та матеріально-технічних потреб із забезпечення національної безпеки і оборони шляхом планування обсягу фінансових ресурсів, визначення видів та обсягів продукції, робіт і послуг, а також укладення з виконавцями державних контрактів на постачання (закупівлю) продукції, робіт і послуг;

4) **державний контракт з оборонного замовлення** (далі - державний контракт) - договір, укладений у письмовій формі державним замовником від імені держави з виконавцем відповідно до затверджених основних показників оборонного замовлення, в якому визначаються економічні та правові зобов'язання сторін, порядок регулювання їхніх господарських відносин;

5) **державні замовники з оборонного замовлення** (далі - державні замовники) - визначені Кабінетом Міністрів України центральні органи виконавчої влади, інші державні органи - головні розпорядники бюджетних коштів, військові формування, утворені відповідно до законів України;

6) **орієнтовні показники обсягів оборонного замовлення** - складова основних показників оборонного планування: орієнтовні обсяги фінансових ресурсів держави для постачання (закупівлі) продукції, робіт і послуг за оборонним замовленням відповідно до розрахункових потреб, визначених державними замовниками;

7) **основні показники оборонного замовлення** - затверджені рішенням Кабінету Міністрів України, погодженим із комітетом Верховної Ради

України, до предмета відання якого належать питання національної безпеки і оборони перелік (номенклатура) та обсяги продукції, робіт і послуг, що постачаються (закуповуються), а також обсяг коштів, передбачених на такі цілі в межах установлених бюджетних асигнувань, визначених законом про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період для кожного державного замовника;

8) послуги оборонного призначення - послуги, пов'язані із забезпеченням життєдіяльності об'єктів і споруд оборонного та спеціального призначення, експлуатацією та використанням продукції оборонного призначення;

9) продукція оборонного призначення - озброєння, військова та спеціальна техніка, військова зброя і боєприпаси, спеціальні комплектувальні вироби для їх виготовлення та експлуатації, матеріали та обладнання, спеціально призначені для їх розроблення, виготовлення або використання, спеціальні технічні засоби, технічні засоби розвідки, які прямо чи опосередковано використовуються розвідувальними органами України для здійснення та забезпечення розвідувальної діяльності або для організації чи забезпечення її здійснення;

10) роботи оборонного призначення:

фундаментальні наукові дослідження для задоволення потреб із забезпечення національної безпеки і оборони;

науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи або їх окремі етапи із створення, модернізації, утилізації продукції оборонного призначення, розроблення спеціальних технологій, матеріалів та стандартів;

будівництво об'єктів і споруд оборонного та спеціального призначення;

створення нових та нарощення існуючих виробничих потужностей для виготовлення продукції оборонного призначення;

роботи з мобілізаційної підготовки;

ремонт, модифікація, модернізація, утилізація та знищення продукції оборонного призначення;

формування та ведення страхового фонду документації на озброєння, військову та спеціальну техніку, інше військове майно, об'єкти і споруди оборонного та спеціального призначення.

Термін "військове майно" вживається у значенні, визначеному Законом України "Про правовий режим майна у Збройних Силах України".

Правовою основою оборонного замовлення є Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, закони України "Про організацію оборонного планування", "Про публічні закупівлі", "Про особливості здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб оборони" та інші законодавчі акти України.

Уповноважений орган з питань координації оборонного замовлення

1. Координацію діяльності з реалізації оборонного замовлення здійснює визначений Кабінетом Міністрів України уповноважений центральний орган виконавчої влади (далі - уповноважений орган).

2. Уповноважений орган:

готує з урахуванням пропозицій державних замовників проект основних показників оборонного замовлення на відповідний бюджетний період, про що інформує комітет Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання національної безпеки і оборони, та подає його в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України;

координує і контролює діяльність державних замовників під час розміщення оборонного замовлення та виконання державних контрактів;

надає методичну та консультаційну допомогу державним замовникам щодо організації здійснення процедур закупівлі;

отримує від державних замовників звіт про результати здійснення процедур закупівлі, укладення та виконання державних контрактів;

інформує в установлені строки Кабінет Міністрів України про хід виконання оборонного замовлення;

установлює строки подання державними замовниками пропозицій до проекту основних показників оборонного замовлення, інформації про укладені державні контракти та хід їх виконання;

надає роз'яснення щодо застосування законодавства у сфері оборонного замовлення;

розробляє проекти нормативно-правових актів з питань оборонного замовлення.

Місія та повноваження Мінстратегпрому

Місія Мінстратегпрому полягає у формуванні й реалізації державної промислової та військово-промислової політики, державної політики у сфері

оборонного замовлення та оборонно-промислового комплексу, а також у літакобудівній галузі та у сфері космічної діяльності.

Нормативно-правові засади діяльності Мінстратегпрому

Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України (Мінстратегпром) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Міністерство у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, міжнародними договорами України, Положенням про Мінстратегпром та іншими актами законодавства України.

Очолює Мінстратегпром та керує його діяльністю Міністр. Повноваження керівника державної служби здійснює держсекретар, підзвітний і підконтрольний Міністру.

Структуру апарату Мінстратегпрому затверджує Міністр, а штатний розклад і кошторис – держсекретар за погодженням з Мінфіном.

Повноваження Міністерства

На Мінстратегпром покладено такі повноваження:

- розробка проєктів законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до компетенції Міністерства;
- підготовка пропозиції щодо Стратегії національної безпеки, Стратегії воєнної безпеки, Плану оборони, Стратегічного оборонного бюлетеня, Національної розвідувальної програми та інших документів з питань національної безпеки і оборони;
- забезпечення в межах повноважень адаптації законодавства України до законодавства ЄС;
- забезпечення функціонування системи сертифікації продукції в оборонно-промисловому комплексі згідно зі стандартами НАТО;
- участь в організації проведення державних та інших випробувань зразків озброєння і військової техніки;
- розробка проєктів нормативно-правових актів щодо державного оборонного замовлення та внесення їх на розгляд Уряду;
- координація космічної діяльності в Україні та під юрисдикцією України поза її межами;
- сприяння в установленому порядку залученню вітчизняних та іноземних інвестицій у розвиток стратегічних галузей промисловості;

- здійснення у межах повноважень міжнародних заходів, спрямованих на формування позитивного інвестиційного іміджу України;
- забезпечення виконання завдань і заходів, спрямованих на розвиток співробітництва з НАТО, ЄС та іншими державними стратегічними партнерами України у сферах, що належать до компетенції Мінстратегпрому.

1. **Планування оборонного замовлення** є складовою системи планування розвитку Воєнної організації держави, що здійснюється відповідно до Закону України "Про організацію оборонного планування".

2. Державні замовники за довгострокового та середньострокового оборонного планування розробляють орієнтовні показники обсягів оборонного замовлення з урахуванням орієнтовних обсягів фінансових ресурсів, необхідних для здійснення заходів, виконання завдань та досягнення показників, визначених державними цільовими програмами, іншими основоположними документами оборонного планування.

3. За короткострокового оборонного планування державні замовники готують і подають пропозиції до проекту основних показників оборонного замовлення на:

плановий бюджетний період з урахуванням видатків, передбачених для потреб забезпечення національної безпеки і оборони у проекті закону про Державний бюджет України на плановий бюджетний період;

наступні за плановим два бюджетні періоди з урахуванням індикативних показників прогнозу Державного бюджету України.

Під час планування оборонного замовлення державні замовники виходять з того, що закупівля озброєння та військової техніки, військової зброї та боєприпасів до неї, а також їх модернізація з проведенням ремонту за технічним станом здійснюються виключно за оборонним замовленням.

4. Державні замовники погоджують з Міністерством оборони України пропозиції щодо виконання робіт з розроблення нових видів озброєння, військової техніки та військової зброї, їх складових частин, а також модернізації зазначеної продукції оборонного призначення з метою уникнення дублювання таких робіт.

Державні замовники погоджують з центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать підприємства оборонно-промислового комплексу, пропозиції щодо виконання робіт оборонного призначення з метою максимального використання науково-виробничого потенціалу підприємств оборонно-промислового комплексу України.

5. Проект основних показників оборонного замовлення на плановий, а також наступні за плановим два бюджетні періоди готує уповноважений орган з урахуванням пропозицій державних замовників у встановленому законодавством порядку.

У проекті основних показників оборонного замовлення враховуються пропозиції щодо постачання (закупівлі) продукції, робіт і послуг:

необхідних для здійснення заходів, виконання завдань та досягнення показників, визначених державними цільовими програмами, іншими документами планування розвитку Збройних Сил України, інших військових формувань, правоохоронних органів та оборонно-промислового комплексу у відповідному бюджетному періоді;

необхідних для виконання покладених на державних замовників завдань;

визначених Кабінетом Міністрів України як такі, що мають особливо важливе значення для забезпечення національної безпеки і оборони відповідно до Основних напрямів урядової політики в економічній та соціальній сфері на відповідний рік.

В умовах особливого періоду, у разі введення надзвичайного стану та в період проведення антитерористичної операції до основних показників оборонного замовлення може включатися інше військове майно, що забезпечує життєдіяльність і функціонування Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, та правоохоронних органів спеціального призначення, якщо його закупівля становить державну таємницю.

6. Кабінет Міністрів України затверджує основні показники оборонного замовлення протягом місяця після набрання чинності законом про Державний бюджет України на відповідний рік.

У разі потреби Кабінет Міністрів України здійснює коригування основних показників оборонного замовлення за погодженням із комітетом Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання національної безпеки і оборони, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, в межах видатків, затверджених Державним бюджетом України.

Не дозволяється державному замовнику перерозподіляти на інші потреби видатки державного бюджету, передбачені на виконання оборонного замовлення.

7. Порядок планування, формування, особливості розміщення, коригування оборонного замовлення, а також порядок здійснення контролю за його виконанням визначає Кабінет Міністрів України.

Оборонний потенціал України. Що можна зробити власними силами. Складається з двох складових:
військово-технічні системи;
оборонно-промислового комплексу.

Важливі заходи для відродження та розвитку ОПК України.

Мета реформи – трансформація оборонно-промислового комплексу України з метою найкращого задоволення потреб сил безпеки та оборони для виконання завдань у поточних і прогнозованих умовах безпекового середовища, сприяння розвитку економіки держави.

Мета реформування оборонно-промислового комплексу досягається шляхом реалізації наступних *стратегічних цілей*:

- Системне та раціональне реформування оборонно-промислового комплексу.
- Запровадження ефективних механізмів взаємодії між замовниками та підприємствами оборонно-промислового комплексу.
- Підтримка технічного та технологічного розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу.
- Інтеграція в світовий ринок озброєння та військової техніки.
- Підвищення інвестиційної привабливості та покращення фінансового стану підприємств оборонно-промислового комплексу.

Навіщо щось змінювати?

Впродовж 25 років з моменту здобуття Україною незалежності оборонно-промисловий комплекс (далі – ОПК) країни поступово набув форми пострадянської моделі, ознаками якої є неналежне реагування на виклики та нездатність реагувати на потреби сил оборони України, високий рівень залежності від бюджетного фінансування, недостатня прозорість та низька фінансова і виконавча відповідальність.

Сьогодні близько 300 підприємств, установ і організацій, в яких зайняті понад 250 000 осіб, залучені до створення виробництва озброєння і військової техніки в Україні. Більшість з цих підприємств знаходяться в державній власності та залежать від субсидій з державного бюджету.

Розвиток ОПК ускладнений через військово-політичну та економічну ситуацію, що виникла внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасовою окупацією РФ частини суверенної території України, Автономної Республіки Крим та м. Севастополя. Збройний конфлікт триває в окремих районах Донецької та Луганської областей, де за підтримки РФ діють терористичні угруповання. Також існує потенційна загроза ескалації конфлікту та повномасштабної військової агресії РФ проти України. Конфлікт

призвів до прийняття Урядом України рішення про заборону військово-технічного співробітництва з РФ, яка до 2014 року була основним замовником українських товарів військового призначення та подвійного використання за кордоном.

Саме тому ОПК повинен трансформуватись для задоволення нагальних поточних та майбутніх потреб сил оборони та безпеки України і для зміцнення економічного потенціалу країни. Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу на період до 2025 року, що наразі розробляється, слугуватиме «дорожньою мапою» реформ.

Що передбачає реформа?

Реформування ОПК здійснюється за наступними напрямками:

- реформування системи визначення потреб та закупівель ОВТ для потреб оборони, забезпечення максимально можливої публічності процесу, підтримка вітчизняного виробника ОВТ;
- забезпечення узгодженості військово-технічної та військово-промислової політик, зокрема при розробці та виготовленні сучасних зразків ОВТ, а також космічного призначення;
- державна підтримка підприємств, продукція яких має значний експортний потенціал;
- реформа державних підприємств ОПК, перехід до корпоративної моделі управління, створення механізмів залучення інвестицій у галузь;
- впровадження політики імпортозаміщення та розвиток сучасних технологій при виробництві ОВТ;
- поглиблення військово-технічного співробітництва з метою залучення міжнародних компаній до інвестування у підприємства ОПК;
- реформування системи експорту та імпорту товарів військового призначення та подвійного використання;
- впровадження досягнень НАНУ та інших науково-дослідних інституцій при розробці та виробництві ОВТ, відновлення інституту генеральних конструкторів або впровадження іншої інституції для створення новітніх зразків ОВТ.

Цілі та завдання

Для запровадження ефективної моделі формування та реалізації державної військово-промислової політики:

- КМУ розробить та впровадить до кінця 2020 року організаційні заходи щодо забезпечення ефективного функціонування центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику.

- КМУ до кінця червня 2021 року створить та забезпечить повноцінне функціонування Агентства з розвитку оборонних технологій.
- КМУ до кінця 2020 року внесе зміни до Бюджетного кодексу України стосовно створення цільового Державного фонду розвитку оборонно-промислового комплексу України.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику разом з суб'єктом управління об'єктами державної власності в оборонно-промисловому комплексі та Фондом державного майна України до кінця 2020 року розробить та затвердить методику визначення непродуктивних і непрацюючих суб'єктів господарювання. За результатами оцінки, суб'єкти господарювання, які визнані непродуктивними, або такими, що не здійснюють господарської діяльності, будуть ліквідовані або приватизовані до кінця 2021 року.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику разом з Радою національної безпеки і оборони України а також із залученням інших, відповідних центральних органів виконавчої влади до кінця 2020 року розробить та затвердить критерії для визначення підприємств, які мають стратегічне значення для національної безпеки та оборони України та визначить, які з них повинні залишатися у державній власності. Інші підприємства оборонно-промислового комплексу, які не мають стратегічного значення до кінця 2021 року будуть приватизовані або ліквідовані відповідно до законодавства.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику до кінця 2020 року розробить та впровадить механізм спрямування коштів, які були отримані внаслідок приватизації підприємств та продажу надлишкового майна до цільового Державного фонду розвитку оборонно-промислового комплексу України.

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику разом з КМУ розробить правову базу для впровадження стандартів корпоративного управління державними підприємствами.

Для гармонізації законодавства України у сфері оборонних закупівель з положеннями Директиви 2009/81/ЄС:

КМУ та інші центральні органи виконавчої влади розроблять та затвердять пакет підзаконних актів задля імплементації Закону України “Про оборонні закупівлі” у терміни визначені його прикінцевими положеннями.

Для створення ефективного та гнучкого процесу ціноутворення для продукції, що закуповується без застосування конкурентних процедур:

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику разом із Кабінетом Міністрів України до кінця 2020 року перегляне норми рентабельності у контрактах на закупівлю товарів робіт і послуг оборонного призначення.

Для забезпечення переходу до стандартів НАТО:

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику, у тісному співробітництві з Міністерством оборони і Державним підприємством «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» до кінця 2020 року розроблять та опублікують план переходу до промислових і технічних стандартів НАТО.

Для вдосконалення системи експортного контролю:

Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику, у тісному співробітництві з Державною службою експортного контролю до кінця 2020 року перегляне порядок ліцензування експорту продукції військового призначення та подвійного використання з метою спрощення експортних процедур для суб'єктів господарювання з одночасним впровадженням всеосяжного процесу перевірки фактичного походження військової продукції, яка експортується.

Міністерство оборони України спільно з іншими державними замовниками Державною службою експортного контролю, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику, до кінця 2020 року розроблять пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів з питань державного експортного контролю для оптимізації механізмів здійснення державними замовниками з оборонного замовлення та суб'єктами господарювання імпорту товарів військового призначення та подвійного використання.

Над реформою працюють

РНБО, Комітет ВРУ з питань національної безпеки, оборони та розвідки, КМУ, Віце-прем'єр-міністр України – Міністр з питань стратегічних галузей промисловості України, Мінекономіки, Міноборони, Мінфін, МЗС, МВС, СБУ, Міносвіти, Національна академія наук, ДК «Укроборонпром», Державне космічне агентство України, Інститут інформатизації та моделювання економіки, ГС «Ліга оборонних підприємств», Центральний науково-дослідний інститут озброєння та військової техніки Збройних Сил.

Механізм формування і реалізації військово-технічної політики України

СТРАТЕГІЯ розвитку оборонно-промислового комплексу України

Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України (далі - Стратегія) визначає пріоритетні напрями державної військово-промислової політики, цілі реформи оборонно-промислового комплексу та очікувані результати їх досягнення з урахуванням актуальних воєнно-політичних загроз і викликів.

Правовою основою положень Стратегії є Конституція України, інші законодавчі акти України, міжнародні договори України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стратегія розроблена на основі результатів огляду оборонно-промислового комплексу України, Стратегії національної безпеки України та враховує інші документи у сфері стратегічного планування.

Стратегія визначає:

цілі, основні напрями, завдання державної військово-промислової політики;

поточні та прогнозовані чинники, що впливають на розвиток оборонно-промислового комплексу, з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов;

пріоритети розвитку оборонно-промислового комплексу на довгостроковий період;

основні напрями діяльності державних органів щодо підтримки розвитку оборонно-промислового комплексу;

напрями та завдання реформування і розвитку оборонно-промислового комплексу.

2. ГРОМАДЯНИ ТА ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ ЯК СУБ'ЄКТИ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.

Поняття громадського об'єднання

Громадське об'єднання - це добровільне об'єднання фізичних осіб та/або юридичних осіб приватного права для здійснення та захисту прав і свобод, задоволення суспільних, зокрема економічних, соціальних, культурних, екологічних, та інших інтересів.

Громадське об'єднання за організаційно-правовою формою утворюється як громадська організація або громадська спілка.

Громадська організація - це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи.

Громадська спілка - це громадське об'єднання, засновниками якого є юридичні особи приватного права, а членами (учасниками) можуть бути юридичні особи приватного права та фізичні особи.

Громадське об'єднання може здійснювати діяльність зі статусом юридичної особи або без такого статусу. Громадське об'єднання зі статусом юридичної особи є непідприємницьким товариством, основною метою якого не є одержання прибутку.

До громадських об'єднань не відносяться:

- 1) політичні партії;
- 2) релігійні організації;
- 3) непідприємницькі товариства, що утворюються актами органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування;
- 4) асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільних об'єднань;
- 5) саморегулювні організації, організації, які здійснюють професійне самоврядування;
- 6) непідприємницькі товариства (які не є громадськими об'єднаннями), утворених на підставі інших законів.

Принципи утворення і діяльності громадських об'єднань

1. Громадські об'єднання утворюються і діють на принципах:

- 1) добровільності;
- 2) самоврядності;
- 3) вільного вибору території діяльності;
- 4) рівності перед законом;
- 5) відсутності майнового інтересу їх членів (учасників);
- 6) прозорості, відкритості та публічності.

Добровільність передбачає право особи на вільну участь або неучасть у громадському об'єднанні, у тому числі в його утворенні, вступі в таке об'єднання або припиненні членства (участі) в ньому.

Самоврядність передбачає право членів (учасників) громадського об'єднання самостійно здійснювати управління діяльністю громадського об'єднання відповідно до його мети (цілей), визначати напрями діяльності, а також невтручання органів державної влади, інших державних органів, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування в діяльність громадського об'єднання, крім випадків, визначених законом.

Вільний вибір території діяльності передбачає право громадських об'єднань самостійно визначати територію своєї діяльності, крім випадків, визначених законом.

Рівність перед законом передбачає, що громадські об'єднання є рівними у своїх правах та обов'язках відповідно до закону з урахуванням організаційно-правової форми, виду та/або статусу такого об'єднання.

Відсутність майнового інтересу передбачає, що члени (учасники) громадського об'єднання не мають права на частку майна громадського об'єднання та не відповідають за його зобов'язаннями. Доходи або майно (активи) громадського об'єднання не підлягають розподілу між його членами (учасниками) і не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого члена (учасника) громадського об'єднання, його посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи).

Для громадських об'єднань, які мають статус організації колективного управління відповідно до Закону України "Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав", відсутність майнового інтересу їхніх членів передбачає здійснення виплат на користь членів (правовласників) після розподілу організацією колективного управління доходу від прав.

Прозорість, відкритість передбачає право всіх членів (учасників) громадського об'єднання мати вільний доступ до інформації про його діяльність, у тому числі про прийняті громадським об'єднанням рішення та здійснені заходи, а також обов'язок громадського об'єднання забезпечувати такий доступ. Публічність означає, що громадські об'єднання інформують громадськість про свої мету (цілі) та діяльність.

Гарантії права на свободу об'єднання

1. Ніхто не може бути примушений до вступу у будь-яке громадське об'єднання. Належність чи неналежність до громадського об'єднання не може бути підставою для обмеження прав і свобод особи або для надання їй органами державної влади, іншими державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування будь-яких пільг і переваг.

2. Кожна особа має право добровільно у будь-який час припинити членство (участь) у громадському об'єднанні шляхом подання заяви до відповідних статутних органів громадського об'єднання. Членство в громадському об'єднанні припиняється з дня подання такої заяви та не потребує додаткових рішень. З того самого дня припиняється перебування члена громадського об'єднання на будь-яких виборних посадах у громадському об'єднанні.

Дія абзацу першого цієї частини не поширюється на членів громадського об'єднання, обраних на посади керівника громадського об'єднання чи заступника такого керівника. Членство в громадському об'єднанні зазначених керівників припиняється з дня, наступного за днем обрання нового керівника чи його заступника.

3. Вимога про зазначення відомостей щодо членства (участі) особи у громадському об'єднанні, якщо така вимога не пов'язана з реалізацією особою своїх прав як особи, яка має право представляти громадське об'єднання, або члена (учасника) громадського об'єднання, не допускається, крім випадків, визначених законом

Права громадських об'єднань

Для здійснення своєї мети (цілей) громадське об'єднання має право:

1) вільно поширювати інформацію про свою діяльність, пропагувати свою мету (цілі);

2) звертатися у порядку, визначеному законом, до органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб з пропозиціями (зауваженнями), заявами (клопотаннями), скаргами;

3) одержувати у порядку, визначеному законом, публічну інформацію, що знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації;

4) брати участь у порядку, визначеному законодавством, у розробленні проектів нормативно-правових актів, що видаються органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і стосуються сфери діяльності громадського об'єднання та важливих питань державного і суспільного життя;

5) проводити мирні зібрання;

6) здійснювати інші права, не заборонені законом

Громадські об'єднання зобов'язані

1) зберігати правоустановчі документи, документи, в яких міститься інформація про діяльність, яка провадилася відповідно до мети (цілей) та завдань; зберігати і регулярно оновлювати інформацію, достатню для ідентифікації згідно з вимогами закону кінцевих бенефіціарних власників (контролерів), засновників, керівників, членів керівних органів та довірених осіб громадського об'єднання, а також надавати її державному реєстратору у випадках та в обсязі, передбачених законом. Ця інформація не може бути віднесена до інформації з обмеженим доступом;

2) готувати річні фінансові звіти із зазначенням детального аналізу доходів і витрат;

3) здійснювати заходи контролю, щоб забезпечити зарахування і витрачання повністю всіх коштів у спосіб, що узгоджується з цілями та завданнями заявленої діяльності громадського об'єднання;

4) забезпечити ведення обліку та зберігання не менше п'яти років усіх необхідних облікових документів стосовно внутрішніх та міжнародних

операцій, а також інформації, зазначеної у пунктах 1 і 2 цієї частини, і надавати її компетентним державним органам на відповідний запит, а також в інших випадках, передбачених законодавством.

Всеукраїнський статус громадського об'єднання

1. Громадське об'єднання, зареєстроване в установленому законом порядку, може мати всеукраїнський статус за наявності у нього відокремлених підрозділів у більшості адміністративно-територіальних одиниць, зазначених у частині другій статті 133 Конституції України, і якщо таке громадське об'єднання підтвердило такий статус у порядку, встановленому Законом України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань".

2. Підтвердження всеукраїнського статусу громадського об'єднання та відмова від такого статусу є добровільними.

3. Відомості про всеукраїнський статус громадського об'єднання перевіряються щороку уповноваженим органом з питань реєстрації відповідно до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Всеукраїнські волонтерські організації для допомоги військовим

"Крила Фенікса"

Одна з основних волонтерських організацій України, яка займається допомогою українським військовим від 2014 року. ["Крила Фенікса"](#) заснував та очолює волонтер, бізнесмен, медик, а згодом також радник президента України Петра Порошенка [Юрій Бірюков](#). Також у організації є власна сторінка в соціальній мережі [Facebook](#). Головне завдання, яке стоїть перед активістами "Крил Фенікса", забезпечити українську армію всіма необхідними засобами індивідуального захисту, технікою, обладнанням, а також лікуванням поранених та закупівлею індивідуальних аптечок для воїнів ЗСУ. Організація веде і продовжує вести активну роботу для забезпечення української армії безпіотною розвідувальною авіацією.

"Крила Фенікса" приймають допомогу у вигляді грошових переказів або безпосередньо необхідними речами. Саме завдяки волонтерам цієї групи було відремонтовано з аварійного стану Ан-26 "Везунчик" 15-ї Бориспільської бригади транспортної авіації. Була проведена діагностика обладнання, відремонтовано двигуни, гвинти та шасі, закуплено нові шини. Літак отримав нове бортове ім'я - "Фенікс".

Якщо ви хочете допомогти українській армії через волонтерську організацію "Крила Фенікса", свою грошову допомогу ви можете переказувати за реквізитами, які доступні за [посиланням](#).

"Народний проект"

Ще одна провідна волонтерська організація допомоги українським військовим спочатку в зоні проведення АТО, а нині на території всієї України. "[Народний проект](#)" був заснований в березні 2014 року [Давидом Арахамією](#). Головне завдання організації - допомогти військовим в закупівлі техніки, медикаментів, побутових речей. Волонтери групи намагаються надавати перевагу тій роботі, яку не веде Міноборони. Наприклад, високотехнічним розробкам. Пожертви організація збирає через різні системи безготівкових переказів. На офіційному сайті "Народного проекту" можна знайти окремі сторінки з описом різних проєктів, які потребують підтримки.

"Армія SOS"

Була заснована чотирма волонтерами в березні 2014 року. Організація "[Армія SOS](#)" допомагає військовим в різних напрямках:

- виготовлення БПЛА для передавання їх військовими та проведення власної розвідки для армії;
- закупівля, програмування планшетів для артилеристів зі встановленням програм, які значно пришвидшують роботу;
- постачання автотранспорту, глушників для зброї, радіорозвідувального обладнання тощо.

Пожертвувати грошові кошти організації можна за [реквізитами](#), які доступні на її офіційній сторінці. Також у організації "Армія SOS" є власна сторінка в соціальній мережі [Facebook](#).

"Підтримай армію України"

Волонтерська організація об'єднала понад 12 тисяч учасників не лише з України, але і зі всього світу. Вона вже організувала понад 200 проєктів підтримки і допомоги армії. Перші з них були реалізовані ще 2014 року. Голова правління фонду - Анна Сандалова. Організація займається, насамперед, матеріально-технічним забезпеченням військових.

ФОНД Діани Макарової

Це ініціативна група активістів, яка допомагає Національній гвардії України та ЗСУ, а також підтримує поранених, біженців, сім'ї військовослужбовців. Існує [ФОНД Діани Макарової](#) з 21 січня 2014 року.

"Повернись живим"

Одна з перших волонтерських організацій, яка з'явилася у вересні 2014 року. Заснував "[Повернись живим](#)" Віталій Дейнега. Головними задачами

організації є забезпечення військових тепловізорами, приладами нічного бачення, переносними радіостанціями, прицілами, обмундируванням, GPS-навігаторами. Пожертвувати кошти можна на сайті організації за [посиланням](#). Також у організації є власна сторінка в соціальній мережі [Facebook](#).

"Combat-UA"

Організація була створена 2014 року трьома волонтерами і спочатку діяла в рамках проєкту "Крила Фенікса". Наразі [Combat-UA](#) спеціалізується на допомозі військам спецпризначення та іншим підрозділам. 2015-2016 рр. допомагала в підготовці снайперів.

БФ "Миротворці України"

Група активістів, яка підтримує ЗСУ: забезпечує українську армію екіпіруванням, транспортними засобами, аптечками, закупає та ремонтує запчастини для військової техніки.

Волонтерська група Романа Доніка

Виникла 2014 року, об'єднавшись навколо активіста Романа Доніка. Спочатку в [групі](#) були лише харків'яни, які допомагали підрозділам, які охороняли Харків від сепаратистів. Для пожертвування коштів волонтерській групі варто перейти за [посиланням](#).

Всеукраїнський фонд "Територія Добра"

Був заснований 2015 року. [Всеукраїнський фонд "Територія Добра"](#) допомагає не лише військовим, але і дітям, які живуть на лінії зіткнення.

Волонтерські організації Києва

В Києві працює чимало волонтерських організацій та окремих штабів інших всеукраїнських фондів, які допомагають військовим ще від 2014 року:

- ГО "Картографічна Сотня" - електронні та паперові карти, спеціальні програми, навігатори;
- ГО "Народний тил" - одна з найбільших волонтерських організацій України;
- Штаби волонтерських організацій "Армія SOS", "Повернись живим", "Волонтерська сотня", "Крила Фенікса";
- "Матриця технологій" - виготовлення БПЛА і інших військових технологій;
- волонтери Київської міської Спільноти ветеранів Афганістану - збирають, закупають та доставляють гуманітарну допомогу до військових підрозділів;

- Волонтерське об'єднання "Кожен Може допомогти" - допомагають військовослужбовцям, а також постраждалим цивільним, вимушеним переселенцям;
- "ДемАльянс допомога" - пропонує психологічну, юридичну та інформаційну допомогу солдатам та їх родинам, пункт приймання речей, одягу;
- Волонтерська ініціатива "Герої АТО" - збирають та систематизують інформацію про поранених бійців;
- ГО "Екологія і Здоров'я" - створена ще 1997 року, з тих пір займається пропагандою здорового способу життя та допомагає з доставленням медикаментів;
- Об'єднання патріотів "Волонтери без кордонів" - купують та доставляють необхідні речі, передаючи їх особисто в руки військовим;
- ГО "Волонтерський рух Батальйон Сітка" - займаються виготовленням камуфляжних сіток, маскувальних костюмів, збирають одяг для військових;
- Кухарська сотня столиці - приготування їжі, сухпайки для бійців;
- Фонд "Мир і Ко" - допомога біженцям.

Іноземні волонтерські організації щодо підтримки України